

Lyndenstein wandeling in Beetsterzwaag

Wandeling langs de bezienswaardigheden rond Huize Lyndenstein en door de Overtuin van Lyndenstein.

Start bij het informatiebord over Huize Lyndenstein aan de oprit naar Revalidatie Friesland (Hoofdstraat 3).

De hele route is ongeveer 2 km en eindigt in de Overtuin.

Het huis Lyndenstein, het voormalige Dienstgebouw met Lighal, klok en klokkenstoel, Overtuin, de beelden van Neptunus, Hadrianus en Antinoüs en de hekwerken zijn alle rijksmonumenten.

Deze wandeling is een uitgave van Stichting Historisch Beetsterzwaag. Dit naar aanleiding van vijf tuinbeelden die afkomstig zijn uit het Fries Museum en in 2026 in de voortuin van Lyndenstein zijn geplaatst.

Stichting

HISTORISCH BEETSTERZWAAG

1. **Huize Lyndenstein**
2. **Gevelsteen eerste steenlegging**
3. **Klokkenstoel**
4. **Dierenriembeelden**
5. **Voormalig Dienstgebouw nu Huys ter Swaach**
6. **Beeld Antinöus**
7. **Beeld Hadrianus**
8. **Lighal**
9. **Beelden van wakende leeuwen**
10. **Apotheekje van Cornelia**
11. **Beeld 'Leren Lopen' van Hendrik Beekman**
12. **Sint Martens kerk**
13. **Beeld 'Het Gesprek' van Jaap van der Meij**
14. **Overtuin**
15. **Beeld Neptunus**
16. **Locatie Turkse Tent**

Huize Lyndenstein en de bewoners

In 1781 vestigden zich in Beetsterzwaag Rijnhard baron van Lynden (grietman van Opsterland) en Ypkjen Hillegonda van Boelens. Zij gingen wonen in 'Nieuw Fockens'. Dit huis stond in wat nu de voortuin van Lyndenstein is. Het paar liet de Overtuin aanleggen in Franse stijl met drie rechthoekige vijvers. Achterin werd een theepaviljoen gebouwd, de 'Turkse Tent'. Deze is in 1991 afgebrand. De tuin werd verfraaid met beelden: Neptunus, Hadrianus en Antinoüs en de twaalf dierenriembeelden, beelden die de maanden van het jaar verbeelden.

In 1821 is het huidige huis Lyndenstein in neoclassicistische stijl gebouwd in opdracht van Frans Godard Ayzo Boelens baron van Lynden (1781-1827). Ook hij was grietman van Opsterland. Naast het huis werd een klokkenstoel gebouwd.

De Overtuin is in 1832 door tuinarchitect Roodbaard getransformeerd in een Engelse landschapstuin. Ook rond het huis kwam een tuin in dezelfde stijl.

Frans Godard overleed jong. Zijn zoon Reinhard baron van Lynden erfde Lyndenstein. Hij trouwde met Maria Catharina baronesse van Pallandt. Zij kregen één kind: Cornelia. Het gezin woonde voornamelijk in Den Haag. Cornelia was sociaal bewogen. Ze maakte als 12-jarige in haar 'apothekje' zalven (wondzalf, kiespijnzalf) en (hoest)drankjes.

Cornelia overleed toen ze twintig jaar oud was. Baron van Lynden bepaalde in zijn testament dat Lyndenstein een instelling moest worden voor arme, behoeftige kinderen, in de geest van Cornelia. Het Rijksmuseum in Amsterdam kreeg de bijzondere schilderijencollectie van het echtpaar Van Lynden-Van Pallandt.

In 1914-1915 is Huize Lyndenstein verbouwd tot kinderziekenhuis 'de Cornelia-Stichting'. Op het terrein is een Dienstgebouw met Lighal gekomen. Uit dit kinderziekenhuis is na de Tweede Wereldoorlog het kinderrevalidatiecentrum ontstaan. Tegenwoordig is Revalidatie Friesland hier gehuisvest.

1. Huize Lyndenstein

Het gebouw is lange tijd bewoond geweest door de adellijke familie Van Lynden en tegenwoordig onderdeel van Revalidatie Friesland.

De ingang is in 1914-1915 verplaatst naar de Oostkant. Het vroegere bordes werd toen Lighal.

2. Gevelsteen

In de Oostgevel naast de trap naar de ingang bevindt zich de steen ter gelegenheid van de eerste steenlegging in 1821.

De architect van Lyndenstein was Abraham Bruinsma (1766-1849) uit Leeuwarden. Hij had tot de Franse revolutie in Parijs bij de gebouwendienst gewerkt.

3. Klokkenstoel

De klokkenstoel bestaat uit twee bijzondere houten staanders en een met leien bedekt schilddak met pironen. De bronzen klok is in 1822 geplaatst. De klok is gegoten bij Van Bergen en Fremy in Midwolda. Op de klok staan de namen van de opdrachtgever, het familiewapen en de namen van de makers van de klok: Andries H. van Bergen en Mammens Fremy.

4. Dierenriembeelden

Vijf van de oorspronkelijk twaalf zandstenen beelden van mythologische figuren met bijpassende dierenriemtekens op het voetstuk, zoals Weegschaal (september-oktober) met beeld van Pomona. De beelden zijn gemaakt door Jan van Logteren (1709-1745) uit Amsterdam, de zoon van Ignatius van Logteren.

5. Voormalig Dienstgebouw, nu verzorgingshuis Huys ter Swaach

Dit gebouw huisvestte de elektrische centrale voor lift en verlichting, een installatie voor het ontijzeren van grondwater, spoel- en inmaakkeuken, laboratorium, garage, wasserij, leslokaal en logeerkamer.

6. Beeld van Antinoüs

Rechts naast de garagedeuren staat het marmeren beeld op voetstuk van Antinoüs, de geliefde van keizer Hadrianus. Hij wordt altijd afgebeeld als Bacchus, naakt bovenlijf met een krans van druivenranken. Dit beeld stond eerst aan de opgang naar de Turkse Tent in de Overtuin. Het is niet bekend wie de maker is.

7. Beeld van keizer Hadrianus

Links van de garagedeuren staat het marmeren beeld op voetstuk van keizer Hadrianus, met bladerkroon in zijn haar en bontkraag. Hadrianus is afgebeeld met baard, een verwijzing naar de oude Griekse wijsgeren.

Ook dit beeld stond eerst aan de (andere) opgang naar de Turkse Tent in de Overtuin.

8. Lighal

De lighal is gelijktijdig met het Dienstgebouw gebouwd in 1914-1915. Het was toen een open hal waar de kinderen in de buitenlucht lagen. In 1926 is er beglazing aangebracht om er een verpleegafdeling van te maken.

9. Beelden van twee wakende leeuwen

Bij de trap naar de Lighal staan twee zandstenen beelden van leeuwen. De rechter houdt het Van Lynden wapen vast.

De linker heeft in het wapenvlak twee eikels en ertussenin een vlasbloem. Dit is het Van Boelens wapen. De leeuwen hebben voorheen gestaan op het terrein van Nieuw Fockens.

10. 'Apotheekje van Cornelia'

Dit hokje is een reconstructie van het 'apothekje van Cornelia'.

Oorspronkelijk stond het vlakbij de klokkenstoel. Freule Cornelia maakte hierin haar zalfjes en drankjes. Ze hield in een schriftje bij welk zalfje of drankje ze aan wie uitreikte. Dit schriftje ligt in de vitrine in de 'Museumkamer' van Lyndenstein.

11. Beeld 'Leren Lopen'

Het bronzen beeld van Hendrik Beekman (geb. 1945) symboliseert de zwaarte van het proces om opnieuw te leren lopen en het is een symbool van hoop. Het beeld is in mei 2013 aangeboden door revalidanten van Revalidatie Friesland. Op het grasveld bij dit beeld is in de zomer van 2026 de tentoonstelling Van Lyndens Erfenis in Beelden te zien, over de geschiedenis van de familie, het huis en de kunst.

12. Sint Martenskerk

De Middeleeuwse kerk lag op het kruispunt van de oude wegen: Kerkepad Oost naar Olterterp, Kerkepad West naar Oud Beets en het Schuinpad naar Boornbergum (en klooster Smalle Ee).

In 1803–1804 werd de kerk op de oude fundamenten herbouwd op kosten van de families Van Lynden en Van Teyens. De wapens van deze families staan in de windvaan. In de kerk zijn diverse objecten die door de familie Van Lynden zijn geschonken: het orgel, de herenbank, een lezenaar.

13. Beeld 'Het Gesprek'

Deze sculptuur van beton is gemaakt door Jaap van der Meij (1923-1999), een kunstenaar van de wederopbouwperiode. Hij vervaardigde vooral beelden in beton. In Noord-Nederland staan op diverse plekken beelden van zijn hand. Vanaf 1967 had hij een atelier in de (nu verdwenen) Adelskerk in Oud Beets.

14. Overtuin

In 1832 maakte tuinarchitect Lucas Pieters Roodbaard van de Overtuin in Franse stijl een Engelse landschapstuin. Hij legde ook de tuin achter Huize Lyndenstein aan.

15. Beeld van Neptunus

Dit zandstenen beeld van Neptunus is van de hand van de Amsterdamse beeldhouwer Ignatius van Logteren (1685-1732), een van de belangrijkste Nederlandse beeldhouwers in het begin van de achttiende eeuw. Hij was de vader van Jan van Logteren, die de dierenriembeelden maakte. Het Neptunusbeeld stond eerst bij de rechthoekige vijvers, daarna in de tuin achter Lyndestein en in 1915 is het beeld weer in de Overtuin terug geplaatst door tuinarchitect L.A. Springer.

